

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Številka: 010-01-5/2018/5 EPA 2848-VII
Ljubljana, 12. 9. 2018

Državni svet Republike Slovenije je na 12. seji 12. 9. 2018, na podlagi druge alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13 in 75/16), sprejel naslednje

M n e n j e

k Letnemu poročilu Informacijskega pooblaščenca za leto 2017

Predlog Letnega poročila Informacijskega pooblaščenca za leto 2017 (v nadaljevanju: letno poročilo) je v obravnavo Državnemu zboru predložil Informacijski pooblaščenec Republike Slovenije.

Državni svet se **je seznanil** z letnim poročilom.

* * *

Informacijski pooblaščenec Republike Slovenije (v nadaljevanju: IP) se je v letnem poročilu za leto 2017 na področju dostopa do informacij javnega značaja osredotočil na hitro reševanje pritožbenih zadev, pri varstvu osebnih podatkov pa predvsem na učinkovito izvajanje inšpekcijskih nalog. Zelo veliko dela je IP opravil na področju preventive in izobraževanja, veliko je bilo pripravljenih mnenj. 25. maja 2018 je začela veljati nova evropska Splošna uredba o varstvu osebnih podatkov (v nadaljevanju: splošna uredba) in tudi na račun tega je bilo opravljenih kar 132 izobraževanj za obe pravni področji za kateri skrbi IP, varstvo osebnih podatkov in dostop do informacij javnega značaja.

Pri dostopu do informacij javnega značaja IP ugotavlja, da se je zmanjšalo število pritožb zoper lokalne skupnosti. IP je zabeležil povečanje števila pritožb zoper državne organe, bistveno več je bilo prošenj za mnenja na področju dostopa do informacij javnega značaja, izdanih je bilo tudi več meritornih odločb. Skrajšal se je čas postopkov pri IP in za meritorno odločitev se v povprečju porabi le 37 dni, kar je veliko manj od zakonsko določenega roka. IP posebej poudarja, da je Zakon o dostopu do informacij javnega značaja dober zakon, javnost je z njim dobro seznanjena in ga zato vedno bolj uporablja.

Na področju varstva osebnih podatkov je IP opravil 655 inšpekcij, nekaj več v zasebnem kot v javnem sektorju. Tako je bilo izdanih 16 odločb glede povezovanja zbirk podatkov, veliko primerov se je nanašalo na iznos osebnih podatkov v tretje

države, prav tako je bilo zabeleženo povečanje pritožb oziroma zahtev za seznanitev z lastnimi osebnimi podatki. Takšnih pritožb je bilo kar 110, porast na tem področju se beleži od 2016 in kaže, da se državljani zavedajo pravic, ki upravljavcem zbirk podatkov nalagajo obveznost, da za obdelovanje osebnih podatkov posameznika pridobijo dovoljenje. Največ prijav na področju varstva osebnih podatkov se je nanašalo na nezakonito posredovanje osebnih podatkov, posredovanje podatkov nepooblaščenim osebam, nezakonito zbiranje osebnih podatkov, nezakonito neposredno trženje, nezakonit videonadzor, zlasti na delovnem mestu, nezakonite vpogled v zbirke osebnih podatkov, neustrezna zavarovanja osebnih podatkov. IP se je ukvarjal s posredovanjem nešifriranih osebnih podatkov, čeprav zakon nalaga, da morajo biti občutljivi osebni podatki pri prenosu šifrirani. IP je na seji Državnega sveta izpostavil, da si želi delati več na sistemskih inšpekcijskih ogledih, t. i. ex offo pregledih, ki si jih določi sam in na področjih, kjer zazna probleme. Znotraj teh pregledov je bila 2017 tako večja pozornost posvečena nekaterim ministrstvom, upravnim enotam in zdravstvu, pa tudi večjim pogodbenim obdelovalcem podatkov, turističnim agencijam, sindikatom in društvom. Izdanih je bilo veliko pisnih mnenj, hkrati pa je IP okrepil telefonsko dežurstvo in nasvete prek telefona, kar omogoča, da stranke hitreje pridejo do informacij.

Najpomembnejša značilnost 2017 so bile priprave na uveljavitev splošne uredbe, pri čemer je IP ugotovil, da so predvsem večji upravljavci zbirk podatkov pripravljani na njeno uveljavitev. Pri manjših upravljavcih so bile zaznane težave, ki pa jih imajo že z obstoječim zakonom. IP je na področju mednarodnega delovanja izpostavil ustanovitev pobude Inicijativa 2017. Po vzoru skandinavskih držav je IP združil nadzorne organe Hrvaške, Srbije, BiH, Črne gore, Kosova in Makedonije. Tako se želi vzpostaviti asociacijo, znotraj katere bi si izmenjavale dobre prakse in izkušnje, predvsem na področju uresničevanja splošne uredbe.

IP je izrazil obžalovanje, da je Slovenija v skupini 8 držav, ki na podlagi splošne uredbe niso sprejele svoje zakonodaje (ZVOP-2). Odsotnost ZVO-2 ni dobra z vidika pravne varnosti, čeprav nas delno rešuje to, da je obstoječi Zakon o varstvu osebnih podatkov zelo kakovosten. Po uveljavitvi splošne uredbe je treba pri delu z varstvom osebnih podatkov uporabljati oboje - ZVOP-1 in splošno uredbo.

Državni svet je pohvalil letno poročilo in delo IP. Državni svet meni, da IP pripomore k temu, da sta področji dostopa do informacij javnega značaja in varstva osebnih podatkov pri nas relativno dobro urejeni, ter poudarja, da javnost zato lahko pridobi informacije javnega značaja, ki jih želi ali potrebuje. Mnogokrat se zgodi, da imajo lokalne skupnosti težave s pridobivanjem informacij o gospodarskih ali negospodarskih subjektih, čeprav so informacije o njihovem delovanju v interesu lokalne javnosti. Lokalne skupnosti tudi s pomočjo IP pridobijo informacije javnega značaja, ki so nujne za ustrezno obveščeno javnosti, predvsem na področjih, kjer subjekti izvajajo monopolne dejavnosti.

Državni svet v zvezi z vprašanjem, na katerih področjih so najbolj pogoste prijave kršitev pravic varstva osebnih podatkov v javnem sektorju in v zvezi z ravnanjem spoštovanja odločitev IP ugotavlja, da . IP je v segmentu javnega sektorja največji problem predstavlja zagotavljanje zakonitosti videonadzorov, in to kljub temu da je Zakon o varstvu osebnih podatkov v veljavi že precej časa in bi zato pričakovali, da na tem področju ni več težav z uveljavljanjem zakonitosti. IP je Državnemu svetu

zagotovil, da je tožb zoper njihove odločitve sicer zelo malo in da z javnim sektorjem dobro sodelujejo.

Državni svet v zvezi s pregledom delovanja sindikatov pri ravnanju z varstvom osebnih podatkov, ki so bila omenjena v letnem poročilu, na podlagi pojasnil IP ugotavlja, da je šlo v tem primeru za t. i. ex offo pregled, ki ga IP opravi na lastno pobudo. Pri tem se je izkazalo, da je v primeru sindikatov največ težav pri razumevanju, katere in koliko osebnih podatkov lahko pridobivajo, saj mora v javnem sektorju še bolj veljati načelo zakonitosti, in mora imeti vsako posredovanje ali pridobivanje osebnih podatkov javnih uslužbencev podlago v zakonu.

Državni svet izpostavlja, da glede na to, da ZVOP-2 ni bil sprejet, IP verjetno pričakuje določene težave glede uresničevanja splošne uredbe, čemur pritrjuje tudi IP. Kljub delujočemu ZVOP-1 so nekatere zadeve v splošni uredbi drugače urejene in ne glede na to, da je splošna uredba neposredno uporabljiva v slovenskem pravnem redu, ta dopušča državam članicam, da nekatera področja podrobneje uredijo same. Težave zaradi nesprejetja ZVOP-2 se bodo tako pojavile predvsem z vidika postopkov. Tako bi npr. nov zakon moral določiti natančne postopke glede izrekanja glob, ker pa zakon ni bil sprejet, IP ne bo mogel izrekat glob. IP bo lahko še naprej izvajal inšpekcijski postopek in odredil ukrepe za prilagoditev splošni uredbi, ne bo pa mogel izreči glob, če recimo nek subjekt ne bo imenoval pooblaščenih uradnih oseb za varstvo osebnih podatkov. IP zagotavlja, da zavezanci odločbe IP običajno izvršijo brez odlaganja in pritoževanja.

Državni svet opozarja na problem, do katerega prihaja zaradi nesprejetja ZVOP-2 in se nanaša na sistem vzgoje in izobraževanja in imenovanje pooblaščenec za varstvo osebnih podatkov. Vzgojno-izobraževalne institucije imajo navodila, da pooblaščenca imenujejo v vsaki šoli in vrtcu, pri čemer položaj pooblaščenca ni jasen. Sindikat je opozoril državo, da nihče od zaposlenih v svoji pogodbi nima predpisanega opravljanja dela kot pooblaščenca za varstvo osebnih podatkov in mu ga zato delodajalec ne more dodeliti. Prav tako ni rešeno vprašanje plačila posamezniku, ki bi opravljal dodatno delo, država pa ustanovam ni namenila dodatnih finančnih sredstev, iz katerih bodo plačale novo obveznost. Uvedena je bila torej nova obveznost, pri čemer država ni poskrbela za dodatne finance. Nekatere ustanove so že začele sklepati pogodbe z zunanjimi izvajalci, ker znotraj svojih ustanov niso našle ustreznih ljudi. Ni sicer jasno, iz katerih virov bodo pokrile stroške, vendar pa ne želijo biti kaznovane zaradi neimenovanja pooblaščenec. Državni svet se strinja, da gre v tem primeru za težavo na relaciji vzgojno-izobraževalnih ustanov in Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport ter s pomanjkljivimi navodili glede spoštovanja splošne uredbe. IP pri tem poudarja, da je imenovanje pooblaščenec za varstvo osebnih podatkov oteženo, ker nova splošna uredba ne postavlja nobenih pogojev za imenovanje na mesto pooblaščenca. Uredba namreč določa zgolj to, da mora takšna oseba imeti znanje s področja varstva osebnih podatkov. Zato je v tem primeru velika škoda, da ZVOP-2 ni bil sprejet, saj so bili v njem navedeni pogoji za imenovanje pooblaščenca, kot je stopnja izobrazbe, delovna doba in podobno. Za vzgojno-izobraževalne ustanove pa je najboljša rešitev t. i. skupno imenovanje pooblaščenih oseb in IP upa, da bo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport situacijo uredilo in vzpostavilo politiko skupnih pooblaščenec, saj ni nobene potrebe, da bi imel vsak vrtec ali šola svojega. Tudi splošna uredba omogoča takšno rešitev, ko pravi, da je pooblaščenec lahko bodisi zaposlen v ustanovi ali pa zunanji sodelavec. V predlogu ZVOP-2 je bilo po mnenju IP s strani države zaznati težnjo, da

naj delo pooblaščenca v javnih ustanovah opravljajo zaposleni, vendar sta obe kategoriji pooblaščenecv zdaj, z nesprejetjem ZVOP-2, izenačeni. Ni jasno, kaj se bo zgodilo, če bo ZVOP-2 določil, da so pooblaščenca v javnem sektorju lahko le notranje osebe, institucije pa bodo imele že podpisane pogodbe z zunanjimi izvajalci.

V zvezi z varovanjem osebnih podatkov in šolskim sistemom Državni svet opozarja, da v sistemu izobraževanja zelo veliko dodatnega dela povzroča obveznost varovanja osebnih podatkov dijakov in učencev pri objavah različnih obvestil (rezultati mature, prijave na popravne izpite, ...). IP poudarja, da tukaj splošna uredba ni uvedla sprememb in je že doslej veljala obveznost o dosledno varovanih osebnih podatkih. Za vsako obdelavo osebnih podatkov mora biti ustrezna pravna podlaga in pri izobešanju različnih seznamov v šolah, bi se s podatki seznanili tudi tisti, ki se jih te informacije ne tičejo.

IP posebej poudarja, da se je zelo zmanjšalo število pritožb glede dostopa do informacij javnega značaja, ki se nanašajo na občine. Državni svet se sprašuje, zakaj je prišlo do takšnih premikov in ali gre za rezultat izobraževanj, ki jih izvaja IP ali je razlog teh pozitivnih sprememb tudi kje drugje. IP v zvezi s tem izraža prepričanje, da je izboljšanje komunikacije lokalnih skupnosti z javnostmi tudi rezultat ozaveščanja s strani IP. Poleg tega pa so lokalne skupnosti smisel zakona po vseh letih veljave ponotranjile, spremenile so organizacijo dela na občinah in zaposleni v lokalnih skupnostih, ki se ukvarjajo z informacijami javnega značaja, so bolj usposobljeni in zato je Zakon o dostopu do informacij javnega značaja na nivoju lokalnih skupnosti začel dobro delovati.

Državni svet izpostavlja tudi vprašanje morebitnih zlorab pri prijavi kršitev varstva osebnih podatkov, v zvezi s katerim IP pojasnjuje, da so ravno zato v letnem poročilu navedena opozorila, da gre v mnogih primerih prijavi za šikaniranje in zlorabe instituta. Žal takšne, tudi lažne prijave uslužbencem vzamejo veliko časa in Državni svet ugotavlja, da si IP želi, da bi bilo tovrstnih prijavi čim manj, da bi bile javnosti (posamezniki ali upravljavci podatkov oz. zavezanci) bolj izobražene in bi vedele, kaj lahko od IP pričakujejo. Ob prijavi je treba izvesti celoten postopek po uradni dolžnosti, nadzornik, ki prijavo obravnava, jo najprej prouči in če ugotovi, da ni kršitev, prijavitelju napiše obvestilo o ne-vedbi postopka in tako se konča skoraj 40 % prijavi.

* * *

Za poročevalca na seji Državnega sveta je bil določen državni svetnik Rajko Fajt.

Alojz Kovšca
predsednik